Kinderboekje
of
Cathagismus

B

277

2422

Il paraît avoir été imprimé à Marseille ou à Livorno

1713

Գրադարան
Հայաստանի

122-2014

ՄՐԿԱ՛ՆՈՑ
ՀՈԳԵՒՈՐ
ԱՅՍ ԻՆՔՆ

Կարճառօտ մեկնութիւն քրիստոնէականին վարդապետութեան, և ուսումն այլոց կրթութեանց. որք պահանջին ՚ի սաւա քննեաց մարդկանց։

Շարադրեցեալ յումեմնէ մ̃ծաբան վարդապետէ։

Ի ժամանակի կաթուղիկոսութեան սրբոյ աթոռոյն էջմիածնայ տն. Աղեքսանդրի Ջուղայեցւոյ տմից հայոց կաթուղիկոսի։

Ի թուականութեան տն մերոյ Յի. ռչձժզ ին։

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ.

Սոյն՝ ողէն Քրիստոնէականին.

Մարդադրութեան.

ԳՐԱԿ ԱՌԱՋԻՆ.

Յաղագս՝ Ծնութե. Նորոգութե Մկրտութե. Եւ ժառանգութե.

ըն Թէոյ Յէ Քրէ.

Սիրելի որդեակ իմ. մի՛ հարցց՝ սաւեղծ զքեզ.

Աջ

պատ. Ա՟ծ ստեղծ զիս։
հարց. Ընդէ՞ր Ա՟ծ ստեղծ զքեզ։
պատ. Վ՟ այն ստեղծ զիս Ա՟ծ. զի ճանաչիցեմ՝ սիրիցեմ, և ծառայիցեմ նմա ՚ի կեանս այս՝ և ապա ժառանգիցեմ՝ ՚ի հանդերձելումն զկեանսն՝ յաւիտենականս։
հարց. Զի՞նչ է Ա՟ծ։
պատ. Ա՟ծ է արարիչ երկնի և երկրի, գոլով Տ՟ր ամենեցուն։
հարց. Քանի՞ է Ա՟ծ։
պատ. Ա՟ծ մի է։
հարց. Քանի՞ է անձն Ա՟յ։
պատ. Երեք, այսինքն, Հայր, որդի, և Հոգին Ս՟բ։
հարց. Հա՞յրն Ա՟ծ է։
պատ. Այո։

Որդին

Որդին ած է։ հարց.
Այո։ պատ.
Ոգին սբ. ած է։ հարց.
Այո։ պատ.
Ապա ուրեմն են երեք ածք։ հարց.
Թողութիւն շնորհեա՛ որով պատ.
հետև ածութիւն հաւասարէ
Հօր՝ և Որդւոյ՝ և Ոգւոյն
սրբոյ՝ ոչ են երեք ածք, այլ
երեք անձինք, և մի միայն ած։
Որ անձն եկն յաշխարհ յա հարց.
ղագս՝ փրկութե մարդկան։
Անձն որդւոյ եկն յաշխարհ։ պատ.
Յորժամ անձն որդւոյ եկն հարց.
յաշխարհ. յաղագս՝ փրկութե
մարդկան զի՞նչ էառ։
Էառ զմարմին, և զհոգի ընդ պատ.
նմին. և զամ որ ինչ է՛ի մարդ

կատարեալ՝ բայց 'ի մեղաց։

Հարց. Յորմէ էառ անձն որդւոյ
զմարմին իւր։

Պատ. Էառ 'ի մարմնոյ սրբուհւոյ
կուսէն. (որ էր կոյսն այն՝ 'ի
զաւակէ դաւթի մարգարէին)

Հարց. Յորո՞ւմ աւուր յղացաւ անձն
որդւոյ՝ յարգանդի կուսին
մարիամու։

Պատ. 'Ի մարտի ամսոյ՝ Իե ին. յղա
ցաւ։

Հարց. Յորո՞ւմ աւուր ծնաւ 'ի մա
րիամայ սրբուհւոյ կուսէն։

Պատ. 'Ի դեկտեմբերի Իե. ին ծնաւ

Հարց. Յորում աւուր թլփատեցաւ

Պատ. 'Ի յունվարի Ա ին, և անուա
նեցաւ Յս̃. (որ թարգմանի
փրկիչ։)

Օ ինչ

Զի՞նչ է Յս՟ ասա՛ ինձ։ հարց.
Յս՟ Քս է կատարեալ Աճ. պատ.
և կատարեալ մարդ։
Ուրեմն գո՞ն 'ի Քս ածութն, հարց.
և մարդկութն։
Այո գոն 'ի Քս Ճշմարտա պատ.
պէս՝ միաւորեալք 'ի մի անձն
որդւոյ՝ վն այնորիկ ասին 'ի
Քս երկու բնութիւնք և մի
անձն։
Յորում աւուր յն՟ Քս յայտ հարց.
նեցաւ 'ի մոգուցն։
Յունվարի զ՟ ին. պատ.
Յորում աւուր մկրտեցաւ։ հարց.
'Ի յունվարի զ ին երբև էր Լ ա պատ.
մաց մկրտեցաւ. (յետ յայտնու
թն իւրոյ մոգուցն.) և ապա
քարոզեաց զաւետարանն։

Ալրաք

ԳՐԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ·

[illegible]

Հարց. Քանի՞ ամ ապրեցաւ յս՛ 'ի յաշխարհի։

Պատ. Երեսուն երեք ամ, և գ. ամիս ապրեցաւ։

Հարց. Յորում աւուր մեռաւ յս՛ քս՛ 'ի վր՛ խաչին։

Պատ. 'Ի մեծի աւուրն ուրբաթու։

Հարց. Յորժամ որ մեռաւ յս՛ քս՛ և թաղեցին զմարմին նորա, յայնժամ

կայնժամ բանական հոգինն
ո՞ւր գնաց։
Էջ ՚ի դժոխս անբաժանելի պատ.
բանիւն։
Ընդէ՞ր էջ հոգին յն ՚ի դժոխս հարց.
Ա՛յն՝ զի ազատեսցէ զհո պատ.
գիս սրբոց, նահապետաց՝ մար
գարէից՝ և այլոց սրբոցն որք
գոյին անդ՝ բանտարկեալք։
Մի՞թէ հոգին յն, ազատեաց հարց։
զամ հոգիս ՚ի միասին որք
գոյին ՚ի դժոխս՝ թէ ո՞չ։
Ո՛չ՝ այլ ոմանք մնացին ՚ի զա պատ.
նազան տեղիս իւրեանց։
Քանի՞ զանազան տեղիք հարց.
գոյին ՚ի դժոխս՝ նախքան որ
ո՞չ էր իջեալ հոգին յն քի անդ՝։
Չորս զանազան տեղիք գոյին պատ.
՚ի

'ի դժոխս. այսինքն, առա
ջինն՝ խորագոյն էր, և էր
տեղ դատապարտելոց, երկ
րորդն էր տեղ երեխայից՝ որք
վախճանեալք էին, սկզբնա
կան մեղօք. երրորդն՝ էր. տեղ
այնոցիկ՝ որք փոխեալք էին,
'ի կենացս աստի. Նախքան
զվճարելն կատարելապէս՝ ա͞յ
վ͞ն Թողչեցելոց յանցանաց իւ
րեանց. չորրորդն՝ էր. տեղ
օրէնոցն, և տեղն այն միայն
քակեցաւ 'ի ք͞է. և հոգիքն՝
որք անդ էին, միայն ն͞ք ազա
տեցան 'ի նմանէ. բայց այլք
հոգիք 'ի տեղիս իւրեանց
մնացին:

Յուց. Յորժամ հոգին ք͞ն ազատեաց
տարկեալ

զբանտարկեալ հոգիսն, 'ի ձե
ռաց սատանայի, ուր գնաց։
'Ի տեղին այնմ գնաց՝ ուր էր պատ.
թաղեցեալ մարմինն իւր՝ 'ի
գերեզմանի անդ՝ և յայնժամ
եմուտ 'ի մարմինն՝ և կենդա
նացոյց զնա ոպ̃ և էր յառաջ
մանէ։

Յորում յաւուր յարեաւ Քս̃։ հարց.
Յարեաւ յերրորդում աւուր՝ պատաս.
զկնի մահուան իւրոյ. այս
ինքն 'ի լուսանալ կիւրակէի.
և երևեցաւ առաքելոցն։

Յորում աւուր համբարձաւ հարց.
Քս̃։
Ի քառասուներորդ աւուրն. պատաս.
զկնի յարութեն իւրոյ համ
բարձաւ յերկինս։

Յորում

Հարց. Յորո՞ւմ աւուր առաքեաց
յս՝ զոգի իւր սբ 'ի յառաքեալսն
Պատ. Առաքեաց զոգին սուրբ 'ի
ծ երորդ աւուրն զկնի համ
բարձման իւրոյ։

Հարց. Ի ջումն որդւոյն այ, յար
գանս կուսին, կամ յղութին,
ծնունդն՝ կամ չարչարանքն,
խաչն, կամ մեռանիլն և այլքն՝
մի՞թէ ակամայէին սոքա։
Պատ. Ո՛չ ակամայէին՝ այլ կամաւ,
և յօժարութբ յանձն իւր
էառ զնս յս. վս ազատութն
մարդկան 'ի գերութէ սատա
նայի։

Հարց. Այժմ յս քս ո՞ւր է։
Պատ. Այժմ յս քս, նստեալէ ընդ
աջմէ հօր՝ մարդկութբն իւ
րով

րով. և է՛ իսկևս մարդկութ֊ն
՚ի խորհուրդում սրբոյ հաղոր
դութե֊ն. բայց ա֊ծութ֊ն
իւրով է յամ֊ տեղիս։

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ.

Սոյն՝ է մտա անգամ գալստեան քն
Քրիս {յէ ՎԲէ.

Ե՞ւ Ք֊ս գալոց է՞ յաշխարհ համ֊
հա՛ յայտնապէս թէ ոչ։
Այո՛ գալոց է ՚ի վերջն աշ֊խար
խարհի, քննել զամենեսեան
և հատուցանել նց ըստ գոր
ծոց իւրեանց։
Ամենեքեան տեսանելոցք են հաւ֊

զյ՟ ք՟ս, յաւուրն դատաս
տանի թէ ոչ։

պատ. Այո՛ տեսանելոց են զմարդ
կութիւն նր՟, որով հետև յա
ռաջքան զդատաստան առ
նելոց իցեն հանուրք հոգիք
զմարմինս իւրեանց, զորս ու
նէին յառաջմանէ. ապա կր
կին կենդանացեալք մարմնով
յանդիման լինելոց են առա
ջի յ՟ն ք՟ի։

հարց. Ի դատաստանէ յայնմանէ՝
ո՞ւր երթալոց են։

պատ. Որք մեղաւորք գտանիցին.
երթալոց են անտի յաւիտե
նական կորուստն. և ոչ կա
րեն ազատիլ ընաւ անտի.
իսկ որք գտանիցին արդարք՝
երթա

երթալոցք են անտի յաւի-
տենական կեանս :

Բայց 'ի դատաստանէ յայնմա- հարց
նէ, զի՞ այլ դատաստան
թէ ոչ:

Այո զի՞ այլ դատաստան. որ պատ
անուանի մասնաւոր դատաս-
տան, զի 'ի մեռանելն իւրա-
քանչիւրոյ մարդոյ լինի հա-
տուցումն հոգւոյ:

Հոգիք մարդկանց՝ ո՞ւր եր- հարց
թան 'ի դատաստանէ յայն-
մանէ :

Որք ոչ գտանին՝ երթան յար- պատ
քայութիւն երկնից. և ընդ
սրբոց փառաւորին. բայց որք
գտանին 'ի ներքոյ սկզբնակա-
նի մեղաց՝ երթան 'ի լիմպոսն.

իսկ

իսկ՝ որք գտանին 'ի ներքոյ գործիական մահկանացու մեղաց· երթան 'ի յատակս դժոխոց, և անդ՝ տանջին անմխիթար ընդ սատանայի մինչև յօրն դատաստանի· և որք գտանին 'ի ներքոյ ապաշխարանաց՝ երթան 'ի քաւարան, և անդ մնան՝ մինչև վճարիցեն արդար իրաւանցն այ̃

վ̃ն թողեցելոց մեղաց
իւրեանց· և յորժամ
վճարեսցեն եր
թիցեն անտի
յարքայու
թիւնն
երկ
նից։

Պրակ

ՊՐԱԿ ՉՈՐՈՐԴ.

Սոյն՝ եկեղեցւոյ, և քահանայութե
հաստատոյ.

Զի՞նչ է եկեղեցի յն հարց.
քն տամ ինձ.
Եկեղեցի յն քն է, պատ.
ժողով ամ մարդկան՝ որք մկր
տեցեալք են, և դաւանին
զհաւատն յն քն, և հնազան
դին յաջորդին պետրոսի առա
քելոյն.(որ է սրբազան պապն.)
Եկեղեցի յն քն, մի է թէ հարց.
բազում.
Եկեղեցի յն քն, մի է, զի պատ.
մի է մկրտութին. մի է հա
ւատ.

ւաս. եւ մի է գլուխ Նորա։

Հարց. Ասա ինձ զայն ամ կարճառօտապէս։

Պատ. Հաւատամ 'ի մի ած, հայրն ամենակարող. արարիչն երկնի և երկրի. և 'ի մի տր յս քս որդին նր միածին, որ յղացաւ 'ի ոգւոյն սրբոյ՝ և ծնաւ 'ի մարիամայ սրբուհւոյ կուսէն. չարչարեցաւ. խաչեցաւ, մեռաւ, և թաղեցաւ, էջ 'ի դժոխս՝ և յերրորդ աւուր յարեաւ 'ի մեռելոց, և համբարձաւ յերկինս նստի ընդ աջմէ այ հօր ամենակարողի. ուստի գալոց է 'ի դատել զկենդանիս՝ և զմեռեալս։ Հաւատամ 'ի ոգին սբ, որ 'ի հօրէ և յորդւոյ

ւոյ բղխէ։ Հաւատամ զմի միայն մը եկեղեցի կաթուղիկէ. (որ է 'ի ներքոյ հովուապետութեն յաջորդին պետրոսի առաքելոյն։) Հաւատամ զհաղորդութի սրբոց՝ զթողութի մեղաց. ('ի ձեռն մկրտութե և ապաշխարութե.) զյարութի մեռելոց և զկեանս յաւիտենականս. Ամէն։

* *

ԳՐԱԿ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ.

Սակս՝ խորհրդոց՝ և պատարագաց ոյ. և եկեղեցւոյ.

Քանի՞ք են խորհուրդք եկեղեցւոյ։ հարց։

Եօթն. և են այսոքիկ՝ Մկր տութի.

տութի. Դրոշմ. Հաղորդու
թի. Ապաշխարութի. Պսակ.
Կարգ քահանայութեան. և
Վերջին օծումն ։

Քարոզ. Բաց 'ի հաւատոյ՝ պիտոյ է
այլեւս ինչ առ 'ի ժառանգել
զկեանս յաւիտենականս ։

Դաս. Պիտոյ է և զպատուիրանս
Ա̃յ պահել, և եկեղեցւոյ ։

Հարց. Ուրեմն ասա ինձ, զպատուի
րանս Ա̃յ, և եկեղեցւոյ ։

Դաս. Պատուիրանքն Ա̃յ են այսոքիկ

ա Ես եմ Տ̃ր Ա̃ծ քո, մի՛ եղի
ցի քեզ այլ Ա̃ծ բաց յինէն ։

բ Մի՛ դներ զանուն Ա̃յ քո 'ի
վ̃ր սնոտեաց ։

գ Յիշեա զօրն շաբաթու (որ
է կիրակի) սրբել զնա ։

Պա

Պատուեա՛ զհայր քո և զմայր քո։ Դ

Մի՛ սպանաներ։ Ե

Մի՛ շնար։ Զ

Մի՛ գողանար։ Է

Մի՛ սուտ վկայեր զընկերէ քումմէ։ Ը

Մի՛ ցանկար կնոջ ընկերի քո։ Թ

Եւ մի՛ ամ̃ ընչից որ ընկերի քում իցէ։ Ժ

Պատուիրանքն եկեղեցւոյ են այսոքիկ։

Լսել զպատարագ յաւուրս կիրակէից՝ և տօնից։ Ա

Տօնել զտօնս հրամայեցեալս։ Բ

Միանգամ տարւոյ խոստովանիլ զմեղս։ Գ

Հաղորդ

դ Հաղորդել 'ի զատկի յարու-
թեն տն. և կամ որքան ան-
գամ եկեղեցին քեզ հրամայէ։
ե Պահել զպահս, և զծոմս
հրամայեցեալս։
զ Ոչ առնել զհարսանիս՝ 'ի
ժամանակս արգելեցեալս։

ԳՐԱԿ ՎԵՑԵՐՈՐԴ.

Սակս՝ մեղաց բնականաց. և բժշկութեանց
նոցին։

Հարց. Քանի՞ են մոլութիւնք
գլխաւորք։
Պատ. Եօթն. և են այսոքիկ՝ Հպար-
տութիւն. Նախանձ. Բարկու-
թիւն. Ծուլութիւն. Ագահու-
թիւն.

ԹԺ. Որկրամոլութիւն. և
բղջախոհ ցանկութիւն։

Ո՞չ կարէ քրիստոնեայ մարդ հարց.
ազատիլ 'ի նոցանէ. երբ որ
անկաւ 'ի նոսա։

Քրիստոնեայ մարդ՝ ո՛չ կարէ պատ.
այսպիսեաց մեղաց ազատիլ,
եթէ ո՛չ կատարեալ զղջմամբ,
և ուղիղ ապաշխարութ̃բ։

Ո՞րն է կատարեալ զղջումն, հարց.
որով ոք կարէ ապրիլ 'ի մեղաց։

Կատարեալ զղջումն այն է՛, պատ.
որով ոք ցաւի և կսկծայ,
որովհետև 'ի վ̃ր գործելոյ մեղացն
վ̃ն սիրոյն ա̃յ. հանդերձ առա
ջադրութ̃բ. յայտնելոյ զն̃քա
հանայլին երբ որ գտցէ զնա։

Արդ՝ քանի՞ բանք պիտոյք են հարց.

մանաւանդապէս՝ առ 'ի յու-
զել ապաշխարութե։
պատ. Զորս. և ե՛ն այսոքիկ՝ քննու-
թի մեղացն. զղջումն սրտի.
խոստովանութի. բերանոյ և
կատարումն ապաշխարանացն
հարց. Քանի՛ բանք պիտոյ քե՛ն, առ
'ի արժանապէս՝ հաղորդիլ։
պատ. Զորս. և ե՛ն այսոքիկ՝ Նախ
մաքրութի սրտի. Երկրորդ՝
հաւատ ճշմարիտ՝ սակս Ներ-
կայութե յի 'ի Ներքոյ տեսա-
կաց հացի և գինւոյ. Երրորդ՝
ջերմեռանդութի. Չորրորդ՝
շնորհականութի, զկնի ընդու-
նելոյ զհաղորդութիւն։
հարց. Ո՞պ կարէ մարդ՝ հեռանալ
'ի մեղաց։

Մարդ կարէ հեռանալ 'ի մե-
ղաց. Նախ՝ եթէ ոչ առնիցէ
զհաղորդութիւն ընդ՝ ամբարշ-
տաց: Երկրորդ՝ եթէ կայցէ
յաղօթս յաճախապէս: Եր-
րորդ՝ եթէ ընդունիցի բաղ-
միցս զխորհուրդս ապաշխա-
րութեան: Չորրորդ՝ եթէ մտա
ծիցէ զվերան մեղաց:

Որպիսի աղօթք պիտոյ է հայց-
անել:

Զտէրունական աղօթքն պար պա-
տէ ասել. որ է այսպէս:
Հայր մեր որ յերկինս ես, սբ
եղիցի անուն քո. եկեսցէ ար-
քայութիւն քո, եղիցի կամ
քո ոպ յերկինս և երկրի, ըզ
հաց մեր հանապազորդ՝ տուր

մեզ այսօր, և թող մեզ զպար
տիս մեր, ոպ̃ և մեք թողումք
մերոց պարտապանաց և մի՛ տա
նիր զմեզ 'ի փորձութիւն, այլ՝
փրկեա՛ զմեզ 'ի չարէ. ամէն:
Դարձեալ պարտէ ասել՝ ըզ
հրեշտակապետական ողջոյնն
որ է այսպէս:

Ողջոյն քեզ Մարիամ, լի՛
շնորհօք տ̃ր ընդ քեզ. օրհ
նեալ ես դու 'ի կանայս, և օրհ
նեալ է պտուղ որովայնի քո
Յս̃, սրբուհի Մարիամ մայր
այ̃՝ աղօթեա՛ վասն մեր մե
ղաւորացս այժմ և 'ի ժամու
մահու մերոյ ամէն:

հարց. Որք են վերջք մարդոյ:
պատ. Չորս՝ և են այսոքիկ Մահ.

Դա

Դի աստաստան, Դի ժողիք, և
Արքայութիւն, բայց եթէ
մարդ ոք, ո՛չ ձգիցէ զայսոսիկ՝
մտածմունս 'ի մտէ իւրմէ՝ ո՛չ
մեղանչէ յաւիտեան։

* * * * * * * * * * * *

* * * * * * * * * * * *

ԳՐԱԿ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ.

Յորս՝ նկարագրի առասպելաբանութեանց. և
հոգևորն և մարմնաւորն ազգաբանութիւն.

Բաց 'ի հեռանելոյ 'ի չա- հայց:
րեն՝ զի՛ նչ բարի պարտէ
առնել մարդոյ, զի ար-
դարացուցանիցէ զանձն իւր։
Պարտէ նմա ուսանիլ զառա- պատ.
քինութիւն հաւատոյ՝ յուսոյ՝
և սիրոյ. և զգործս հոգևորի,
և

և մարմնաւորի ողորմութն ։

Հարց. Որպէ՛ս կարես ուսանիլ զհա-
ւատն քո ։

Պատ. Ուսանիմ այսպէս ասելով, տ̃ր իմ, և ա̃ծ իմ՝ հաստատա-
պէս՝ հաւատամ գո՛լ ճշմարիտ
զայն ա̃մ, զոր ինչ յայտնեցեր
եկեղեցւոյ քո, վ̃ն զի դու ես
աներկբայական ճշմարտութ̃ի

Հարց. Որպէ՛ս ուսանիս զյոյսն քո ։

Պատ. Ուսանիմ ըստ այսմ կերպի
ասելով, տ̃ր իմ, և ա̃ծ իմ,
ակ̃ն ունիմ զի տալոցիցես ինձ
զկեանս յաւիտենականս՝ յետ
մահուան իմոյ. և զայն ա̃մ
ինչ որ պիտոյիցէ ինձ՝ յառաջ
քան զմահն իմ, առ 'ի ար-
ժանաւորացանել զանձն իմ

ընդու

ընդունիլ զնա 'ի քէն, զի դու
հաւատարմապէս խոստաց
եալ ես որբոց քոց զայն ա՟մ։

Որպէս կարես՝ ուսանիլ ըզ֊
սէրն քո։

Ուսանիմ այսպէս՝ ասելով ֊
տ՟ր իմ, և ա՟ծ իմ, սիրեմ ըզ
քեզ՝ բոլորով սրտիւ իմով, և
վերըն՝դունիմ զքեզ՝ քան ըզ
կեանս իմ. և քան զա՟մ իրս
վայելչականս աշխարհի. զի
ա՟մ բարիք 'ի քեզ են ամփո
փեալք. և կամիմ մանաւանդ՝
ինքնայօժար կամաւ իմով՝
առաւել մեռանիլ՝ քան թէ կը
կին 'ի մեղս անկանիլ, անցա
նելով զպատուիրանօք քովք.

Քանիք են գործք հոգևորի ո֊
ղորմութեն։ Եօթն

պատ. Եօթն են, և են այսոքիկ՝ Ուսուցանել՝ զտգէտս։ Խրատել՝ զթերամիտս։ Մխիթարել՝ զտրտմեալս։ Դարձուցանել՝ զմոլորեալս։ Թողուլ՝ զպարտս։ Համբերութեամբ կրել զզրպարտութիւնս։ Աղօթել վասն կենդանեաց՝ և ննջեցելոց։

հարց. Քանի՞ք են գործք մարմնաւորի ողորմութեն։

պատ. Եօթն են. և են այսոքիկ՝ Կերակրել՝ զքաղցեալս։ Արբուցանել՝ զծարաւեալս։ Զգեցուցանել՝ զմերկս։ Ժողովել՝ զօտարս։ Ազատել զբանտարկեալս։ Այց առնել հիւանդաց։ Թաղել զմեռեալս։

Գլուխ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ։

Յաղագս առաւօտեան աղօթից ։

Բղխեալ աղօթք պարտէ հարց· անել մարդոյ՝ յորժամ յառնէ ՚ի մահճէ իւրմէ Նախ՝ պարտէ նմա, կնքել պատ· զինքն նշանաւ սրբոյ խաչին ասելով, յանուն Հօր՝ և որդւոյ՝ և հոգւոյն սրբոյ· յետոյ չոքեալ՝ ՚ի ծունկս անկեալ՝ և կամ նստեալ՝ ոչ իսկ հոգւոյ իւրոյ դիւրագոյն լինիցի· պարտէ նմա ժողովել՝ զմիտս իւր, և յիշել թէ ա՛ծ ներկայ է· և յետոյ առնել զառաջադրական աղօթս։ Զկնր

Հարց. Ո՛ կերպն առաջադրական՝ ա-
ղօթից ուսո՛ ինձ։

Պատաս. Որդեակ իմ, առաջադրական
աղօթն՝ բաժանի 'ի Ե մասու-
նս. որք են այսոքիկ՝ երկրպա-
գութի. շնորհակալութիւն.
մատուցումն. բարի առաջա-
դրութի. և խնդիր։

Աղօթք-խո-ութ-ն.

Տր իմ, և Ած իմ, Հայր՝ և
որդի՝ և ոգի Սբ. հայելով 'ի
գերամբարձ մեծութի քո. և
խոնարհեցուցանելով զմիտս՝
և զմարմինս իմ ամ զգայարա
նօքս հանդերձ. երկիրպագա
նեմ քեզ՝ և ճանաչեմ, և վե
րապատուեմ զքեզ իբրև ըզ
սկիզբն՝

սկիզբն՝ և զվերջն ամենից գոյից . և խոստովանիմ . զի ոչ ողորմութ͞ե քով ստեղծեր , և պահես զն͞ս . նոյնպէս՝ ևս կարես ոչընչացուցանել զնոսա . եթէ կամեսցես ։ ուստի քեզ միայն վայելէ փառք , և պատիւ յ͞ամ՝ յաւիտեանս ։

Նուէր հոգևորութեան .

Ո՞ր ինչ տաց տրիտուր տէր քեզ՝ ըստ ա͞մ զոր տուեր ինձ, քանզի դու ստեղծեցեր , և պահպանեցեր զիս՝ տուեր ըզ միածին որդին քոյ 'ի փրկութին հոգւոյ իմոյ , հաղորդ արարեր չարչարանաց նորա . իսկ ես կամիս փառակից ն͞ր առնել

առնել զիս յերկինս. վ՜ այ
նորիկ՝ մատուցանեմ քեզ ըզ
պատարագս գովաբանութե՛
և շնորհակալութե յայժմ և
յա՛մ յաւիտեանս ։

Մատուցումն ։

Ուստի ելանեն գետք անդ՝
ևս առնա դառնան 'ի գնալն.
վ՜ այնորիկ վերընծայեմ զիս
քեզ՝ ո՛վ ծով ա՜մի բարութե.
ընծայեմ զմարմինս՝ և զզգայա
րանս սորա. զհոգիս՝ և զզօ
րութիս սորա, զհանգստու
թիս՝ զդժուարութիւնս. ըզ
վիշտս՝ զորս կրելոցեմ այսօր
'ի փառս քոյ՝ և 'ի փրկութի
հոգւոյ իմոյ. և զէ արարեր
զիս

զիս հաղորդ՝ ամ երկիւղածաց քոց՝ ընծայեմ քեզ 'ի միասին զպատարագս, և զգործս բարիս հաւատացելոց. և զգովութիւն՝ ամենից սրբոց քոց։

Օրէնք տասնաբանեան.

Խնդրեմ տէր պահել զօրէնս քո, հրաժարելով յամենից մեղաց. և առաջադրեմ գործել զբարի. ուստի հաստատեմ 'ի միտի իմում շնորհիւ քով խոտորիլ՝ 'ի ստութէ՝ և 'ի բարկութէ իմմէ. 'ի անիծից, և 'ի չարախօսութէ զընկերաց իմոց. և ևս առաջադրեմ պահել՝ զիրաւունս արդարութե քո. զի հաճոյ լինիցիմ քեզ

այսօր

այսօր՝ և յամ աւուրս կենաց իմոց ։

Խնդէլ·

Կամքն առաջի կան ինձ տէր, առնել զբարին ոչ, զի ՛չ եթէ զորս կամիմ զբարին՝ զայն առնեմ, այլ զոր ո՛չն կամիմ զչարն՝ զայն գործեմ, զի ո՛չ բնակեալ է յիս բարի ինչ. սակայն՝ քեւ տ̃ր՝ ա̃մի կարօղեմ։ քեւ հարից զթշնամիս իմ հզօրս. քեւ փրկեցայց ՚ի փորձութեանց. զայն օգնութիւն հայցեմ ՚ի քէն տէր իմ. և ա̃ծ իմ, վս̃ Ք̃ի փրկչին իմոյ, որ կեայ՝ և թագաւորէ ընդ քեզ ՚ի յաւիտեանս ։

Յարեցէ

Յարիցէ ա՛ծ՝ և ցրուեսցին ա՛մ թշնամիք նր․ և ապա ասա, զՀայր մերն. և զողջոյն քեզ մա րիամն. և հաւատամ 'ի մի ածն։

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ.

Յաղագս եկեղեցեան պտուիրէց.

Յա՛մ երեկոյի․ նախքան հանգ՞ զգենուլն 'ի ննջել՝ հա՛րկէ քրիստոնեայ մարդոյ կալ յաղօթս թէ ո՛չ։

Այո՛ հարկէ որդեակ իմ, զի պատ- մի' անպատրաստ գտանիցի· քանզի եթէ պատահիցի մե- ռանիլ յանկարծակի 'ի գիշե- րի՛,

րև՝ ոչ կարէ տալ պատաս
խանի ինչ, եթէ գտանիցի 'ի
մեղս մահացուս։

Հարց. Ո՞րն է կերպն երեկոյեան ա
ղօթից՝ որով ոք կարէ զգուշ
լինել՝ զի մի՛ մեռանիցի ան
պատրաստ։

Պատ. Նախքան զգնալն 'ի ննջել՝
հարկէ նմա առնել զքննու
թիւն սրտի իւրոյ, որ բաժանի
'ի Ե մասունս, որք են այսոքիկ՝
շնորհակալութիւն. Խնդիր.
քննութիւն. զղջումն. և առա
ջադրութիւն։

Հարց. Տուր ինձ զօրինակ կրթու
թեան այսր։

Պատ. Եթէ գլխաւոր իցես՝ և ու
նիցիս 'ի ներքոյ իշխանութե
քոյ

քոյ՝ զփոքրաւորս ։ ժողովեա՛ զնո՛ս, և անկեալ 'ի ծունկս ա̃մ ընտանեօք քովք, ասա՛ այսպէս՝ յանուն Հօր և որդւոյ՝ և հոգւոյն սրբոյ ։

Շնորհակալութիւն ։

Շնորհակալեմ զքեն տէր, յաղագս ամենից պարգևաց՝ զորս ընկալայ 'ի քէն ։ և շնորհակալեմ զքեն մանաւանդ՝ զի ստեղծեցեր՝ փրկեցեր՝ և հաղորդս արարեր զիս՝ ճշմարիտ հաւատոյ ։ և ես շնորհակալեմ մանաւանդապէս՝ սակս շնորհացդ պարգևեցելոց ինձ 'ի քէն այսօր, և յա̃մ աւուրս կենաց իմոց ։ և խնդրեմ զքե

հանուրբ

հանուրց մեր քոյք՝ մատուցանիցեն քեզ զմշտնջենաւոր պատարագս գովաբանութեան։

Խնդիր։

Լուսաւորեա՛ տէ՛ր, զմիտս ծառայի քոյ՝ և զարթո՛ զսիրտ նո՛ր շնորհիւ Հոգւոյն սրբոյ, ՚ի ճանաչել զմեղս և գարշել ՚ի նոցանէ արժանապէս. խնդրեմ ՚ի քէն զշնորհս զայն՝ տէրամբ միով յիսուսի քրիստոսի. որ կեաս և թագաւորես ընդ քեզ՝ և Հոգւոյն սրբոյ կատարեալ միութեամբ յամ յաւիտեանս. ամէն։

Ընթերցուած.

Աստ պարտէ քննել՝ և հաւաքել՝

'քեզ՝ 'ի մէտս մեր զմեղս · զորս
գործեցաք այսօր ։ վն այնորիկ՝
յիշեսցուք զտեղս ուր գնա-
ցաք · յիշեսցուք թէ որպիսի
սրտիւ հայեցաք, թէ 'ի կին,
թէ 'ի մարդ. և յիշեսցուք ըզ
չար խօսակցութիւն՝ այսինքն
զբանսպասանս՝ և զսուտս խառ-
նել 'ի մէջ առն և տրոյ · ըզ
չար խորհուրդս և զբանս՝ և
զկնի այնպիսի քննութեն խնդ-
րեսցուք 'ի տնէ ըզթողութիւն ։

Օղորմ.

Ո՛հ տէր, ա՛հ հատուցու-
մն զոր հատուցի քեզ՝ վն այն-
քան բարերարութեանց քոց՝ վայ
ինձ և լրբութեան իմում ·

զղջամ

զղջամ տէ՛ր ճշմարտապէս՝
զի այնքան մեղօք դառնացու-
ցի զգթութի̃ն քո· ատեմ ըզ
մեղս իմ, և գարշիմ 'ի նոցանէ
զի դու ես ամենաբարի, և
ամենասիրելի Հայր իմ, և ա̃ծ
իմ, թէ անարգես զիս՝ է ըստ
արժանեաց իմոց. բայց աղեր
սեմ. զի մի՛ անարգիցես զիս՝
վա̃ սիրոյն և մահուան որդ-
ւոյ քոյ որ կեայ և թագա
ւորէ ընդ քեզ՝ և Հոգւոյն
սրբոյ 'ի յաւիտեան։

Առաջադրութիւն.

Զօրացո՛ տէ՛ր զտկարութի̃ն
իմ, և հաստատեա՛ զսիրտ իմ,
ոգւովդ սրբով քաղցրապէս՝ դի
մանալ

մանալ փորձութեայ սատա
նայի· և առաւել մեռանիլ՝
քան թէ մեղանչել քեզ։ յե
տոյ տամ զհայր մերն, և զող
ջոյն քեզն։ և ապա գնամ 'ի
ննջել՝ յանձնելով զքեզ նա
խախնամութենն տ̃յ· և պահ
պանութեան հրեշտակիդ։ և
մինչ մտանես 'ի մահիճն
քում, համարեամ զնա իբրև
զգերեզման քոյ. Ասա՛ խա
ղաղութեամբ յայս և ի սոյն
ննջեցից՝ և զարթեայց.
զի դու տ̃ր միայն
առանձինն յուսով
քով բնակե
ցուցեր
զիս։

* * * * * * * * * * * * * * * * * *

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ.

Յաղագս խոստովանութեան.

ՊՐԱԿ ԱՌԱՋԻՆ.

Սահման՝ յօդուած և ընդ հաւաքական,
խոստովանութեան.

Հարց. Յորժամ կամեսցի քրիստոնեայ մարդ՝ խոստովանիլ՝ զմեղս իւր՝ զի՞նչ պարտէ առնել նմա, առ ՚ի ընդունիլ՝ զթողութիւն մեղաց։

Պատ. Պարտէ նմա արտաքսել՝ ՚ի մտաց զայլ ամ հոգս․ յետոյ աղաղակել առ ած այսպէս։

Աղօթք.

Առաքեա՛ տր զլոյս քոյ, և զճշմար

զճշմարտութիւն քո, առ 'ի ճա
նաչել և գարշիլ 'ի մեղաց իմոց.
տերամբ մերով Յիսուսիւ Քրիստոսիւ, որ
ընդ քեզ, և ոգւոյդ սրբոյ,
կեայ, և թագաւորէ կատա
րեալ միութեան՝ յայժմ և յամենայն
յաւիտեանս։

Յետոյ պարտէ քննել՝ եթէ
հարկաւոր իցէ նմա առնել
զյատուկ, կամ ընդհանրա
կան խոստովանութիւն։

Ծանո՛ ինձ թէ զի՞նչ իցէ հարց.
յատուկ՝ կամ ընդ հանրական
խոստովանութիւն։

Յատուկ խոստովանութիւն է, պատ.
յայտնութիւն միայն մեղացն՝
գործեցելոց՝ զկնի յետնագոյն
խոստովանութեան։

Իսկ

Իսկ՝ ընդ հանրական խոստո
վանութիւն է յայտնութիւն ամե
նից մեղացն գործեցելոց՝ 'ի
մանկութէ, կամ 'ի միւում ժա
մանակէ :

Հարց· Յորժամ՝ կամ ո՞յր աղագաւ
պարտէ՛ առնել զընդ հանրա
կան խոստովանութիւն :

Պատ. Վասն բազում պատճառաց
պարտէ մարդոյ առնել՝ զընդ
հանրական խոստովանութին :
Նախ՝ յորժամ վ̃ճ ամօթոյ,
եթող ոք ասել զմեղս ինչ մա
հացու, կամ եւս եթող զնա
զի ոչ զգուշապէս քննեաց
զխղճմտանս իւր : Երկրորդ՝
յորժամ յայտնեաց քահա
նային զմեղս իւր՝ առանց ցա
ւելոյ

ւելոյ 'ի վեր մեղացն. կամ ա_
ռանց հաստատ առաջադրու_
թե թողելոց զմեղս և զպատ
ճառն մեղանչելոյ: Երրորդ՝
յորժամ խոստովանեցաւ այն
պիսի քահանային՝ որ ոչ ունէր
զիշխանութին արձակելոյ զնա:
Չորրորդ՝ յորժամ ոք կամի բա
ցայայտել՝ խոստովանահօր ըզ
կայութին հոգւոյ իւրոյ. կամ
թէ կամի բերել 'ի միտս զա
ւելի առիթ զղջանալոյ:

* *

ՊՐԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ.

Յաղագս՝ քննութեան նախընթաց խոստովանու_
թեան.

Ով և կամ որո՛յ աղագաւ հարց_
պարտէ

պարտէ մարդոյ քննել զմեղս
իւր յորժամ կամի առնել զընդ-
հանրական խոստովանութի՟ն:

Պատ. Յայնժամ պարտէ նմա քն-
նել եթէ 'ի հասարակ. և կամ
թէ յատուկ մեղք ինչ գործե-
ցեալ իցէ ընդ դէմ պատուի-
րանացն այ՟՝ և եկեղեցւոյ, թէ
մտօք, թէ բանիւ, թէ գոր-
ծով, և թէ ծուլութ՟բ:

Հարց. Ուստի՞ ինձ ո՞րպիսի մեղք ընդ-
դէմ իցեն պատուիրանացն
այ՟, և եկեղեցւոյ:

Պատ. Մեղք որք են ընդ դէմ ա-
ռաջնոյ պատուիրանին այ՟ են
այսոքիկ: Նախ ծուլութիւն՝
սակս հարկաւոր կրթութ՟ն
հաւատոյ, յուսոյ, և սիրոյ:

Երկրորդ՝ անհաւատութի.
հերետիկոսութիւն որ է վէ
ճումն ընդ դէմ ճշմարտու
թեան. և կամ անհոգ մնալ
հետևելոյ ճշմարտութե. թե
րահաւատութի. կախարդու
թիւն. անպատշաճ և ունայն
օրինապահութիք. յուսահա
տութիւն. և տրտունջք ընդ
դէմ նախախնամութեն այլ:
Մեղք որք են ընդ դէմ երկ
րորդ պատուիրանին այ՝ են
այսոքիկ՝ Սուտ՝ թուլանալ՛ի
գովաբանելոյ զած. Երկրորդ՝
հայհոյութիւնք այ և սրբոց.
երդմունք սուտք ուխտա
դրուժ լինել յիշումն անուան
այ. կամ սրբոց թարց պատ

շաճաւորի. տրտունջք բերա-
նոյ ընդ դէմ նախախնամու-
թեն ա͞յ։

Մեղք որք են ընդ դէմ եր-
րորդ պատուիրանին ա͞յ. են
այսոքիկ՝ Նախ անցանել զա-
ւուրբք կիրակէի, և տօնից ա-
ռանց տեսանելոյ զպատարագ.
և կամ ևս առանց՝ աղօթից,
և դավաբանելոյ զա͞ծ. կամ խնդ-
րելոյ զխրատս՝ կամ պարապե-
լոյ 'ի մտածութիս։ Երկրորդ՝
առ և տուր առնել՝ ձեռագոր-
ծել զգործս՝ որք ո՛չ իցեն 'ի
հարկէ. հետևիլ հեշտութե
զգայարանաց թարց կարգի։

Մեղք որք են ընդ դէմ չո-
րորդ պատուիրանին ա͞յ. են
այսոքիկ՝

այսոքիկ՝ Նախ զրկանք պա-
տուոյ· հնազանդութն՝ և օգ-
նութն, որք պահանջին 'ի
զաւակաց առ ծնօղս իւրեանց
Երկրորդ՝ անէծք, չարախօ-
սութիւնք· դիմադարձութիւնք
ծեծելն, և այլք արհամար-
հանք։

Մեղք որք հակառակին հինգ-
երորդ պատուիրանին այ. են
այսոքիկ՝ Նախ ծեծել· սպա-
նանել· և կամ խնդրել զմահ
ընկերաց։ Երկրորդ՝ չար օրի-
նակ գայթակղութն· և չար
խրատատուութեան։

Մեղք որք ընդդէմ են վեց-
երորդ պատուիրանին այ՝ են
այսոքիկ՝ Նախ ամ մարմնոյ
հեշտու-

Հեշտութեան բան։ կամ համբոյր։ կամ շօշափումն ցանկական։ Երկրորդ՝ ոչ պոռնկական գործք. որպէս է փափկութիւն. պոռնկութիւն. ազգապղծութիւն. որբապղծութիւն. արուագիտութիւն. և անասնագիտութիւն. և նոքա զանազանին ազգաւ ՚ի միմեանց. ուստի պարտ է յայտնել զնոյն յատկապէս խոստովանահօրն։

Մեղք որք ընդդէմ են եօթներորդ պատուիրանին Աստուծոյ՝ են այսոքիկ՝ այսինքն խաբէութիւն, որ առնանի ՚ի առ և ՚ի տուր. շահութիւն թարց պատճառի. զրկանք մշակաց. անհաւատութիւն պարտուց. պահումն գողացելոց.

գողացելոց. կամ կորուսելոց.
յափշտակութի. ընկերակցու-
թի գողոց:

Մեղք որք հակառակին ընդ-
դէմ ութ երորդ պատուիրա-
նին այ՝ են այսոքիկ. ստու-
թի. բամբասանք. չարաբա-
նութիւնք. անէծք. սուտ վկայ-
ութիւնք. չար խնդիր. նախա-
տինք. և զրպարտութիւնք:

Մեղք որք հակառակին ինն
երորդ պատուիրանին այ. են
այսոքիկ՝ ամ կամաւոր ցանկու-
թի ապականելոյ զմարմինն.
կամ փափաք շնութե, կամ
պոռնկութեան. կամ զգործե-
ցեալ մեղսն յիշելով բերել հեշ-
տութի. և կամ այլոց գործոց
պոռն.

պտունկականաց․ զորս խոկումն
պարտէ յայտնել ազգաւ ոչ
իսկ զանազանին ՚ի միմեանց։
Մեղք որք հակառակին տասն
երորդ պատուիրանին այ՟՝ են
այսոքիկ՝ ցանկութ՟ի մարմնա
ւորաց ընչից ընկերաց․ կամ
անուղիղ ցանկութ՟ի պարգեւ
ցեալ շնորհաց այ՟ Նոցին։
Մեղք որք հակառակին ընդ
դէմ պատուիրանաց որբոյ
Եկեղեցւոյ՝ են այսոքիկ՝ ա֊
ւանց խոստովանութ՟ն, եւ հա
ղորդութ՟ն մնալ՝ ՚ի զատկի յա
րութ՟ն տն՟․ Նա եւ ոչ պահել՝
զտօնս հրամայեցեալս, լու
ծանել զպահս, եւ զծոմն կար
գեցեալս․ առնել զհարսանիս,
անպչատ

անպատշաճաւոր ժամանակս,
և ո՛չ ըստ օրինացն եկեղեց
ւոյ, և հաղորդութեն առնել՝
ընդ բանադրեցելոյ ։

ԳՐԱԿ ԵՐՐՈՐԴ·

Ս-ն՝ յաղագս պատուիրանաց եւըս
ժողովրդոց կոչմանց մարդկան.

Գո՞ն այլք ևս պատուէ հարց։
րանք , զորս պարտէ
քննել՝ թէ ո՛չ ։

Ա՛յո գոն պատուիրանք, որք պատ
պատշաճին խոստովանչիւրոյ
մարդոյ, զորս պարտէ ևս
քննել ։

Հարց. Ո՞րք են պատուիրանքն այնո
քիկ, ասա ինձ՝ զի և ես իմա
ցայց, և քննեցից:

Պատ. Յատուկ պատուիրանքն պա
շաճին կարգաւորաց, և ամուս
նացելոց, ծնողաց, և զաւա
կաց· մեծաւորաց, և փոքրա
ւորաց· մեծատանց, և աղքա
տաց, արուեստաւորաց, և վա
ճառականաց:

Հարց. Ուրեմն յայտնեա զն̅ս ինձ:

Պատ. Պարտէ կրօնաւորաց՝ գերա
զանց լինիլ վարուք և պարկեշ
տութ̅ե՝ առաւել քան զաշխար
հականս· իսկ ևս պարտէ ոչ
նուազիլ ՚ի սրբութենէ· այլ
աճիլ հանապազօրդ առաքի
նութ̅ե: Երկրորդ պարտէ
կատարել

կատարել հանապազ զժամա
կարգութիւնս բարի դիտաւո
րութե՛ . մտադրութե՛ . և ջեր
մեռանդութե՛ : Երրորդ եթէ
պաշտօնեայք իցեն սրբոյ խոր
հրդոց եկեղեցւոյ՝ պարտ է նց̃
սպասաւորել զնոսա ժողովր
դեան . ըստ կարգին եկեղե
ցւոյ : Չորրորդ պարտ է նոցա
առաջնորդել ժողովրդեանն՝
բանիւք , և օրինակօք :

Ամուսնացելոց պարտ է սէր
ճշմարիտ՝ առ միմեանս . և
սէրն այն յայտնի մանաւանդ՝
պատուելով և կառավարելով
զմիմեանս . իսկ և հաւատար
մութե՛ և երկայն մտութե՛
անսալով միմեանց , պարտ են

հատուցանել զպարտս իւ-
րեանց սրբութե̃, և կարգիւ։
Պարտէ ծնողաց սնուցանել
զզաւակս՝ խրատել և առաջ-
նորդել բարի օրինակօք։
Պարտէ որդւոց՝ պատուել
հնազանդիլ, և օգնել ծնո-
ղաց իւրեանց։
Պարտէ մեծաւորաց սնուցա-
նել զփոքրաւորս՝ խրատել և
հատուցանել զվարձս նց̃։
Պարտէ փոքրաւորաց հնա-
զանդիլ՝ պատուել և հաւա-
տարմութե̃ ծառայել մեծա-
ւորաց իւրեանց։
Պարտէ մեծամեծաց, ողոր-
միլ աղքատաց՝ և անցուցանել
զկեանս իւրեանց հեզութե̃,
և խոնարհութե̃։ Պա

Պարտէ աղքատաց՝ համբե
րութին թարց տրտնջման և
զդժուարութէնն ։
Պարտէ արուեստաւորաց՝
գործել զարհեստն՝ թարց
վնասու ուրուք ։
Ո՛չ պարտէ վաճառականաց՝
խաբէութին ՚ի առն և ՚ի տուրն ։

ԳՐԱԿ ԶՈՐՐՈՐԴ․

Սոխս ժողովրդեանց․

Բաց ՚ի յատուկ պատուէն հարցմ
րանացն, հարկ է և
այլ ինչ բան քննել՝ թէ ո՞չ ։
Այո՛ հարկ է և քննել զծոթն պատ
մօլու

մոլութծս, և զգործս հոգևո
րի ևմարմնաւորի ողորմութն.
որք պահանջին յիւրաքանչիւ
րոյ մարդոյ. և զմեղս՝ որ ընդ
դէմ իցեն ոգւոյն սրբոյ՝ և ըզ
մեղս որովք հաղորդիմք այլոց։

Հարց. Որք են դստերքն. Է. մոլու
թեց հպարտութե, և այլոցն։

Պատ. Դստերք հպարտութե են այ
սոքիկ՝ փառասիրութիւն. ամ
բարտաւանութի. ինքնահա
ւանութի. կեղծաւորութի.
արհամարհանք այլոց. և լր
բութիւն։

Դստերք ագահութե են այ
սոքիկ՝ ստութի. խաբէութի.
սուտ երդումն. գողութիւն.
յափշտակութիւն. խստասր
տութե

տութիւն դէպ 'ի աղքատս ։
Դստերք բղջախոհութե՛ն են
այսոքիկ՝ կուրութիւն մտաց ·
անզգուշութի՛ 'ի յառնելիս ·
անհաստատութի՛ · անկարգ
ինքնասիրութի՛ · ա՛ծատելու
թիւն · սէր կենաց այսորիկ ·
ատելութի՛ և գարշելութիւն
հանդերձելոյ կենացն ։
Դստերք նախանձու են այ
սոքիկ՝ ատելութի՛ ընկերաց ·
ուրախութ՛ վ՟ս անյաջողու
թե՛, կամ վշտաց նոցին · տրտ
մութի՛ վ՟ս աջողութե՛ իւրաց
ընկերացն · չարախօսութի՛ք ·
բամբասութիւնք · շոքմոքու
թի՛ք · բանսարկութի՛ք · դա
տաստանք անուղիղք · տրտ
մունջք ։

Պտուղք որկրամոլութեան են այսոքիկ՝ աւելորդ ուտել և ըմպելն. և՛ի աւուրս արգելեցեալս զմիս ուտել. անժուժութիւն մտաց. անչափ ուրախութիւնք. ծաղրաբանութիւնք. շատախօսութիւնք բղջախոհ ցանկութիւնք.

և այլն:

Պտուղք բարկութեան են այսոքիկ՝ ատելութիւնք. արհամարհանք ընկերաց. յիշոցք. չարախօսութիւնք. անէծք. չարախնդերք. հայհոյութիւնք. կռիւք. վրէժք. ծեծելն. սպաննութիւնք. և այլն:

Պտուղք ծուլութեան են այսոքիկ՝ երկիւղ աշխատանաց. որ պահանջին 'ի առաքինի

մարդ

մարդկանց. սրտաթուլութի,
առ 'ի սանձել զիրս դժուարա
գոյնս՝ վս̃ փառացն այ̃. թուլու
թիւն առ 'ի առնել պատշա
ճաւորս իւրաքանչիւրոյ հա
սակի. յառաջադրել զբարին
և վաղվաղակի թողուլ. կամ
փոխել։ ձանձրանալ 'ի լսել
զխրատս՝ և տեսանել զպատա
րագս զբաղումն և ծուլանալ
'ի հոգևոր կրթութիս։
Մեղք՝ որք ընդ դէմ են գոր
ծոյ՝ հոգևորի և մարմնաւորի
ողորմութե՝ յայտնիք իսկ են
'ի մ̃ջ Աւետարանին։
Մեղք որք ընդ դէմ են ոգւ
ոյն սրբոյ՝ են այսոքիկ։
Յուսահատութիւն փրկու-
թեան՝

Թեան՝ և ողորմութեանն մյ։

Բ Ինքն ահաւանութիւն· այս ինքն կարծել փրկել առանց արդեանցն քի։

Գ Ընդդիմամարտել ճշմարտութեն ճանաչեցելոյ։

Դ Նախանձել ընդ բարին, և ընդ շնորհսն ընկերին։

Ե Յամառութն ՚ի մեղս· այս ինքն· մնալ ՚ի մեղս։

Զ Ան զեղջ մնալ մինչև վերջն· այսինքն ան զեղջ մեռանելն։

Մեղք՝ որովք հաղորդիմք մեղաց այլոց՝ են այսոքիկ՝ խրատել՝ կամ պատուիրել՝ այլոց ՚ի չար գործս գործելոյ. մանաւանդ հաւանել՝ և ոչ արգելել զնա քաջապէս յորժամ ողջ կարէ արգելել։ Բաւ

Բա՞ւ է միայն սեռատեսակս քն Հարց։
նել զմեղս ։

Ո՛չ է բաւ միայն քննել զնց Պատ.
սեռատեսակս. այլ և պարտէ
զմտաւածել զթիւն իւրա
քանչիւրոյ ազգայ նոցին ։

Ո՞վ որ կարէ զմտաւածելով Հարց։
գիտել զթիւն մեղաց իւրոց։

Կարէ գիտել զթիւն մեղաց Պատ.
իւրոց՝ քննելով թէ քանիցս
անգամ պատահեցաւ զնոյն
մեղքն գործել՝ թէ ՚ի մէջ
ամսոյ՝ կամ թէ ՚ի մէջ շա
բաթոջ ։

Պրակ

ԴՐԱԿ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ.

Մաս. զղջման.

Հարց. Զկնի քննութեան մեղաց՝ զի՞նչ պարտէ առնել:

Պատ. Պարտէ զղջալ բոլորով սրտիւ 'ի վ̃ր մեղաց:

Հարց. Ո՞պ կարէ ոք, Ճշմարտապէ՞ս զղջալ 'ի վ̃ր մեղաց իւրոց:

Պատ. Նախ՝ խնդրելով յԱյ զշնորհս զղջման: Երկրորդ՝ ըզ մտածելով զչարութիւն մեղացն:

Մտածեա՛ ուրեմն զի մեղանչելով. նախ՝ մերկացուցեր զՀոգիդ,

զհոգիդ, բառնալով՝ի Նմանէ
զարգիւնս ամենից առաջնոց
բարեգործութեանց քոց ։ Երկ
րորդ պակաս արարեր՝ ի Նմանէ
շնորհն որով գերբնականապէս
ապրէիր, և ունէիր զնմանու
թի՟ն իմն ընդ ա՟յ ։ Երրորդ՝
եղեր բնակարան սատանայի·
որ նախ էիր տենեակ Ոգւոյն
սրբոյ ։ Չորրորդ՝ եղեր պար
տաւոր կրելոյ զտանջանս յա
ւիտենականս ։ Հինգերորդ՝
զայրացուցեր, և վիրաւորեցեր
զսիրտ ստեղծողին և փրկչին
քոյ ։ Վեցերորդ՝ առաւել ըն
կալար զունայն և անցաւոր
փափկութի՟ն քոյ, քան զաղ
բիւրն ա՟մ բարեաց՝ որ է ա՟ծն
քոյ ։

քոյ։ Եւ զկնի մտածելոյ զայս
պիսի չարութիւնն մեղաց,
զղջա՛ եւ ասա՛ այսպէս։
Հայր մեղայ յերկինս, եւ առա
ջի քո՛ ոչ ես եմ արժանի կո
չիլ որդի քո. ոչ ծանեայ ըզ
պարտս որդիութեան. այլ դու
ոչ ձգեցեր 'ի բաց զհայրա
կան սէրն քո. եւ ոչ մոռացար
զքոյ զառաջին աւետիսն.
որով խոստացար որդոց քոց՝
ներել՝ քանիցս դառնայցեն
'ի մեղաց իւրեանց. Ներեա՛
ուրեմն ինձ, քանզի զղջամ
սրտիւ, ատեմ զհանուրս մեղա
իմ. որք ընդդէմ են քեզ՝
զի քեզ միայն վայելէ փառք,
եւ պատիւ. եւ հնազանդութիւն,
ատեմ

ատեմ զնա՟. զի են գարշելիք
որդւոյ քոյ, և փրկչին իմոյ,
որ մեռաւ վն՟ փրկութեն՟ իմոյ.
ատեմ զնա՟ զի ստուարացուցա-
նեն յինեն զոգին մր՟ քոյ, և
շնորհիւ քով ոչ անկեայց 'ի
նա՟ կրկին. իսկ թէ օգնիցես
ինձ ոչ սասանեցայց յաւի-
տեան։ բայց եթէ պղծութն՟
իմ ոչ է բաւական առ 'ի սր-
բել զանձն իմ, դու տէր ա-
ռաւել լուա զիս յանօրէնու-
թէ՟ իմմէ, և 'ի մեղաց իմոց
մր՟ արա զիս տր՟. զի մաքուր,
և մր՟ երևեցիմ առաջի աչաց
քոյ. քանզի դու սուրբ ես.
և ոչ աղտ ինչ 'ի քեզ կարէ
գտանիլ։

Պրակ

ԳՐԱԿ ՎԵՑԵՐՈՐԴ·

Սոյն՝ ամենասրբութիւն Ծնողի·

Աշկ· [initial] կնի գդշման զի՞նչ
պարտէ առնել։

Վարդ· Պարտէ խոստովա-
նիլ Յիմարտապէս՝ զհանուրս
մեղս առաջին փորձեցեալ քա-
հանայէն։

Աշկ· Հայր սուրբ ուսո՛ յինձ· ո՞չ
պարտէ յայտնել քահանային
զմեղս իմ։

Վարդ· Նախ՝ չոգեալ առաջին նորա,
պարտէ քեզ՝ համարել զնա
իբրև զփոխանորդ այ։ Երկ-
րորդ՝ պարտէ խաչակնել ըզ
քեզ՝ ասելով յԱնուն Հօր,

և

և Որդւոյ, և Հոգւոյն սրբոյ։ և
յետոյ՝ ասա՛։ Խոստովանիմ
առաջի այ̃ ամենակարողի. և
երանուհւոյ Ածածնին, և
միշտ կուսին Մարիամու.
երանելոյն Միքայէլի հրեշտա
կապետին. երանելոյն Յովհան
նու մկրտչին. սրբոց առաքե
լոցն Պետրոսի՝ և Պօղոսի. և
սրբոյ հօրն մերոյ Գրիգորի
լուսաւորչին. և ամենից սր
բոց. և առաջի քո հայր սբ̃,
քանզի մեղայ յոյժ խորհր
դով, բանիւ, և գործով, վայ
ինձ. և յաւէտ վայ ինձ։ Յե
տոյ եթէ պիտոյ իցէ առնել
զընհանրական խոստովանու
թիւն. ըսկսեա՛ յայտնել՝ քանիցս
սրբապղծե

որբապղծեցեր՝ զխորհուրդս ապաշխարութեան, և հաղորդութեան · ապա յայտնեա՛ յատուկ զմեղս քո · խոնարհաբար՝ պարզապէս՝ և առանց պատճառի, այսինքն, մի՛ դներ պատճառ մեղաց քոց՝ զսատանայ կամ զայլս · այլ յայտնեա՛ զնմ, ազգաւ՝ թուով՝ և պարագայիւք, որք փոխեն զազգն մեղաց կամ բազմացուցանեն զնմ · զո՞ր օրինակ՝ թէ ցանկացար · ոչ բաւ է քեզ սեռապէս ասել թէ ցանկացայ, այլ ևս պարտ է քեզ յայտնել, թէ աղջկան · կամ կնոջ · մարդոյ · կամ ազգականի ցանկացայ և այլն ։ Նոյնպէս եթէ

շնացար՝ ո՛չ է՛ պարտ քեզ միայն
յայտնել զշնութիւնն հասա
րակ· այլ և պիտոյ է՛ յայտնել
զազգն շնութեն· եթէ գող
ցար ո՛չ է բաւ քեզ ասել՝ թէ
միայն գողացայ· այլ և ս պարտէ
ասել զնիւթն գողութեն, կամ
թէ զինչ էցէ էրն, զոր գող
ցար թէ եկեղեցւոյ թէ հասա
րակի, պարտէ՛ յայտնել՝ ով և
էցէ. թէ 'ի տանէ. և կամ թէ
'ի սբ տեղուջէ. եթէ բամպա
սեցեր· ո՛չ է բաւ ասել թէ մի
այն բամպասեցի. այլ և ս պար
տէ յայտնել զազգն բամպասա
նաց· թէ տեսանելով· թէ լսե
լով· թէ վն հակառակութեն,
և ատելութեն բամպասեցեր. և

կամ թէ տեսեալ ես լռեալդ՝
բազմացուցանելով բամբասե-
ցեր։ Դարձեալ թէ զայլ ինչ
մեղք յայտնեալես՝ որ եղեւ
պատճառ գայթակղութեան. ոչ
է պարտ յայտնել քեզ զայն
մեղքն միայն, այլ եւ պարտէ
յայտնել քեզ՝ թէ որ մեղքն
քոյ՝ պատճառ եղեւ գայթակ-
ղութեան։ Իսկ եւ վերջն պարտէ
քեզ յայտնել՝ զթիւն իւրաքան-
չիւրոյ. ազգի մեղաց քոց՝ թէ
քանիցս անգամ գործեալ իցես
զա͞մ մեղքն յատուկ. իսկ եթէ
ոչ կարես ստուգապէս յայտ-
նել զթիւն մեղացդ՝ յայնժամ
պարտիս ասել՝ թէ այս քանիցս
անգամ գործեալ եմ. յօրն՝
կամ

կամ շաբաթն. կամ ամսոյն։
Զինչ յայտնելոյ զմեղս իմ քա- Հարց.
հանայէն զի՞նչ պարտէ առ-
նել ինձ։
Պարտէ քեզ ունկնդիր լինել Պատ.
խրատուց քահանային. և ընդ-
ունիլ զնա, հանդերձ աղաչ-
խարանօք. իբր թէ 'ի բերա-
նոյ Ա՛ստուածերեալք իցեն
Յիսուսոյ ասեմ այսպէս ։ Այսորոյ
աղաչեմ զերանուհի մշտ կու-
սն Մարիամ. զերանելի Մէ-
քայէլ հրեշտակապետն. զե-
րանելի Յովհաննէս մկրտիչն.
զսրբ առաքեալսն Պետրոս և
Պօղոս և զերանեալ հայրն
մեր զսրբ Գրիգոր լուսաւորիչն.
և զամ սուրբսն, և զքեզ հայր սրբ
զի

զի արձակիցես զիս 'ի կապա
նաց մեղաց իմոց: Եւ մինչդեռ
քահանայն արձակէ զքեզ
յայտնապէս այնպէս հա
ւատա՛ զի Ք̃Ս ինքն արձակէ
զքեզ աներեւութաբա՛ր:

ՊՐԱԿ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ.

Սոյն շնորհակալութիւն ընծայի խոստովանութեան:

հարց. Զկնի արձակման ինչ պարտէ առնել:

պատ. Երթալ 'ի տեղի մի առանձին, եւ ասել այսպիսի աղօթս:

Աղօթք:

Փառք քեզ Տ̃Ր անմահ թագաւոր.

գաւոր. զի մինչ դեռ հեռի
էի տարածեցեր զբազուկդ՝
անհուն ողորմութեամբ քով.
զի ձգեցես զիս առ քեզ. յոր
ժամ լուայ թէ համբերող
ես ունկն դիր եղէ քեզ. և
դու ահա այժմ ընկալար զիս
վաղվաղակի. և պատառեցեր
զկապանս մեղաց իմոց, և յետ
այսորիկ՝ զի արդ կարեմ կր
կին հեռանալ 'ի քէն, և աղ
տեղիլ մեղօք. ուրեմն աղաչեմ
զօրացո զիս տէրամբ մերով
յին. քին որ կեայ ընդ քեզ.
և Որդւոյն սրբոյ՝ 'ի մի Ած
յաւիտեանս յաւիտենից.

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳ ԵՐՈՐԴ։

Յաղագս Հաղորդութեան։

ԳՐԱԿ ԱՌԱՋԻՆ։

Սոյն Քրիստոնէական ընդունելոյ Հաղորդութեանն.

Կոչ. Որով հետև Քն կերպա կրէ զՀոգիս մեր Յա. շակմամբ սրբազանից մարմնոյ իւրոյ. փափաքիմ ու. րեմն իմանալ՝ Թէ ո՞պ ջերմե. ռանդ սրտիւ պարտէ ինձ մերձենալ 'ի այնքան մեծա մեծ խորհրդս՝ և առնուլ 'ի նմանէ զշնորհս մեծամեծս. որք պէտոյք են ինձ առ 'ի փրկել՝

փրկել՝ և սրբել զանձն իմ, և
մի՛ ընդդէմ լինել քո ա̃ծն իմոյ։
Նախ՝ պարտ է քեզ՝ պատրաստ պա-
հել զանձն քոյ զօրհանապազ
խոստովանելով 'ի մեղաց։ Երկ
րորդ՝ պարտ է քեզ մաքրել ըզ
հոգիդ ուղիղ ապաշխարութ̃բ։
Երրորդ՝ Նախքան զՃաշակել
զմ̃ր մարմին ա̃ծն՝ պարտ է ուսա
նել զգործս առաքինութեց․
որպիսիք են այսոքիկ՝ հաւատ՝
երկրպագութի՝․ զղջումն՝ խո
նարհութի․ և բարի փափագ։

Գ․ ուխտ հաւատոյ։

Թ․ արց երկմտութե̃ ուրուք,
հաստատա հաւատով․ հաւա
տամ և խոստովանիմ, զի դու
տ̃ր

տր իմ, և ած իմ յս քս, որ այժմ նստեալ ես, ընդ աջմէ Հօր քոյ փառօք մծութե քոյ դու ես սոյն ես, Ներկայ 'ի Ներքոյ տեսակացս այսոցիկ՝ այսպէս հաւատամ Թէպէտ ոչ տեսանեմ, զի դու Ճշմարտութիւն ես, և ոչ խաբես զոք, քանզի այսպէս՝ յայտնեցեր մեզ ասելով առէք կերէք Այս է մարմին իմ։

Ի ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԵԱՆ։

Ուստի ոպ հանուրք հրեշտակք և մրդք քեզ երկրպագանեն 'յերկինս, նոյնպէս և ես՝ Թէպէտ անպիտան ծառայդ իցեմ, սակայն՝ երկիրպագա

պաշտանեմ զքեզ՝ և ճանաչեմ, զի դու տ̃ր՝ իմ ես․ և փրկիչ հոգւոյս։ վ̃ս այնորիկ խոնարհեցուցանեմ զմարմինս հանդերձ զգայարանօք․ զհոգիս հանդերձ զօրութեամբք․ առաջի գերաբարձր մեծութեան քոյ այժմ, և յաւիտեան Ամէն։

Զղջումն։

Ընդ քեզ ժողովեալ են Տ̃ր, ա̃մ իմաստութիւնք՝ ա̃մ բարութիւնք․ ուստի միայն քեզ վայել է՝ փառք, պատիւ, և ծառայութիւն․ սակայն ես փոշի և մոխիր երկրի իշխեցի անգանել զպատուիրանօքդ․ համարձակեցայ բարկացուցանել՝ զքեզ

և

և շարժել զօրամտութիւն քո,
և առաջի քո չար առնել՝ մե
ղայ ո̃ր մեղայ, առեալ զմեղս իմ
և ապաշխարեալ հրաժարեցու
ցանելով զանձն իմ ’ի նոցանէ.
վն̃ զի դու միայն ամենաբարի
ես, և ամենասիրելի։ և այսու
հետև առաջել կամիմ մեռա
նիլ՝ քան թէ անկանել ’ի մեղս։

Խոստովանութիւն.

Ո. հաճաւորիկ Տէր, զի երկինք,
և երկնի՝ ոչ կարեն բովանդա
կել զքեզ. հրեշտակք մաքուրք
դողով. դեռևս ոչ բաւեն պար
փակել զքեզ։ ուրեմն ես մեղա
ւորս՝ և ոչ ինչս՝ ո̃պ համարձա
կեցայց ընդունիլ զքեզ, և ճա
շակել

շակել զորբագունեղ մարմին
քոյ. մաքրեա՛ Տէ՛ր իմ. մաքրեա՛,
նոր արա՛ զսիրտ իմ, որով հետև
հաճիս գալ և հանգչել՝ ի սմա։

Բոլոր փոփոխ.

Բաց ձգելով զանարժանու-
թիւս իմ Տէ՛ր. և միայն զգա-
լով զաղքատութիւս, և զանա-
զան վէրս հոգւոյ իմոյ փա-
փաքիմ առ քեզ. որպէս աղ-
քատն փափաքի առողորմած-
ձեռատանն. որպէս հիւանդն՝ փա-
փաքի առ բժիշկն. որպէս ծա-
րաւեալն՝ փափաքի 'ի գնացս
ջուրց. և որպէս նաւեալն 'ի խա-
ւարի՝ փափաքի 'ի լոյս։ այս-
պէս և ես առ քեզ ա՛ծ իմ. փր-
կիչ

կից իմ, կենդանացուցիչ աղբիւր իմ, Ճանապարհ Ճշմարտութեն, և կեանք իմ. զի որք գտանեն զքեզ՝ ոչ մոլորին. որք Ճաշակեն զքեզ՝ ոչ մեռանին. և որք միաւորին ընդ քեզ ոչ պակասին։

* * * * * * * * * * * *

ԳՐԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ.

Սոյն շնորհակալութեան · զկնի հաղորդութե ·

Յորժամ որ Ճաշակեաց զմարմին տն. ոչ է օրէն նմա վաղվաղակի զբաղել յանօգուտ իրս աշխարհի։ Այլ պարտէ նմա պարապիլ

պիլ՝ առ 'ի ուսանելոյ զգործս առաքինութեանց . ուստի յայնժամ պարտէ նմա ասել՝ գտի զոր սիրեաց անձն իմ, կալայ զնա, և ոչ թողից . և յետոյ ասա՛ այսպէս ։

Աղօթք ։

Ո՞վ եմ ես Տէր, զի դու եկեր առ իս . մի թէ ոչ գիտէիր զիս . եթէ նմանեալ ես էի քեզ բօթէի մտոյ . սակայն, ոչ էի արժանի ընդունել զքեզ՝ և երևել առաջի քո ։ Ահաւասիկ ես միայն մարդ եմ արարեցեալ 'ի հողոյ . և ստեղծեցեալ 'ի յոչընչէ . ուրեմն զի՞նչ գտար յիս արժանի սիրոյ քոյ

Տէր

Տէ՛ր զի ես ոչ նմանիմ երջա-
նիկ որդւոց այնոցիկ մարդ-
կանց. որոց հաճոյանամ՝ զի
ո՛չ գո՛յ յիս բարութի՛ ինչ.
պակաս են յինէն. հաւատն
Նահապետաց. մաքրութի՛ն
Յովհաննու մկրտչին. և սէրն
Առաքելոց և կամ ջերմեռան-
դութի՛ն սրբոց: Այլ եմ
միայն մեղաւոր ոմն ՚ի մէջ այ-
նոցիկ մեղաւորաց՝ յորոց բար
ձեր զոգիդ քո, և ասացեր,
մի՛ ծնացէ ոգի իմ ՚ի մարդ-
կանդ յայդմիկ յաւիտեանս: և
նմանիմ ես այն աշակերտին՝
որ մատնեաց զքեզ հրէից.
զի հանցեն զքեզ ՚ի խաչ: Տէ՛ր
իմ, և ԱԾ իմ, որպիսի միա-
բանութի

բանութէն կարէ լինել սրբու-
թէն սրբոց՝ ընդ առաւելն մի-
ջաւորէն աշխարհի։ և զի՞նչ
միաւորութէն ունին լիութեք
ընդ ունայնութեանց։ դու ես
Ած անեղ՝ մշտնջենաւոր. ան-
չափ՝ ամենակարող՝ փառաւո-
րեալ՝ և բարձրագունեղ։ իսկ
ես եմ ստեղծուած՝ և մահկա-
նացու. ակար՝ խոտան. և ան-
կատար եմ ինչ։ ո՞վ բարութին
ո՞վ գթութին. ո՞վ քաղցրու-
թին իմ. զի՞նչ արարից. օրհ-
նեցից զքեզ։ օրհնեմ ուրեմն
հոգի իմ զՏէն քոյ, որ արար
զքեզ. փառք պատուի իմ որոյ
հրեշտակք փափաքին։ և դուք
ո՞վ հանուրք հոգիք, որք ի՞չ
երբեք

երբէք պակասելոյք էք 'ի գովաբանութենէ նր. գովեցէք և բարեբանեցէք զտէրն ընդ իս. քանզի նա գովելի է և փառա փանելի յամ գործս իւր. ով գովելի է և փառաւաբանելի, յորժամ դնէ յամպս զգնացս իւր. և կամ յորժամ սլանայ 'ի թևս հողմոց. նոյնպէս գովելի է, և փառաւաբանելի յորժամ խոնարհի, և թաքչի 'ի ողորմելի արարածոց իւրոց 'ի մէջ սրբոց հաղորդութեանն:

Տր Հայր ամենակարող որ հաճեցար, կերակրել զիս. սրբագունեղ մարմնով և արեամբ որդւոյ քո Յի Քի. աղաչեմ զքեզ՝ զի մի՛ մեղա

պարտ

պարտ համարեցես զիս վս՟ հա-
ղորդութեն՟ս, զոր ունիմ այժմ
ընդ քեզ՝ այլ պաղատիմ, զի
նովաւ մաքրեցես զիս 'ի մե-
ղաց՝ նովաւ զօրացուսցես զիս,
հոգւոր զինօք հաւատոյ՝ և
սիրոյ. նովաւ ազատեսցես զիս
'ի պակասութեանց իմոց՝ նովաւ
աճեցուցանիցես զիս, սիրով.
համբերութե՟բ. հնազանդու-
թե՟բ, և խոնարհութե՟բ. ապա
չեմ զի նովաւ փրկեսցես զիս
յերևելեաց՝ և աներևոյթից
թշնամեաց իմոց. և զի նովաւ
կարգեսցես ը՟ հանուր շարժ-
մունս մարմնոյ, և հոգւոյ իմոյ.
պաղատեմ Տէր, զի նովաւ ես
առաջնորդիցես ինձ հասանիլ
'ի

ի կեանս յաւիտենականաւն խոկ
և հայցեմ՚ի քէն Տր̄, զի նո
վաւ հաճոյանայցես հաղորդ
առնել զիս յաւիտենական
ընթրեան, ուր ընդ Որդւոյ,
և Ոգւոյն սրբոյ՝ դու ես լոյս
ճշմարիտ՝ լիակատար ճաշակ.
ուրախութիւն կատարեալ, և
երջանկութի սրբոց քոց՝ որ
կեաս՝ և թագաւորես յաւի
տեանս յաւիտենից։ յետոյ
ասա՝ զհայր մեր. և զողջոյն
քեզ մարիամ։

ԳՐԱԿ ԵՐՐՈՐԴ·

Սահման ըղձական հաղորդութեան·

Ասա ինձ թէ զի՞նչ իցէ ըղձական հաղորդութիւնն։ հարց·

Ըղձական հաղորդութիւն է, ցանկութիւն, կամ փափագումն ընդունելոյ զհաղորդութիւն, կամ զճաշակ մարմնոյ տն։ պատ·

Այնպիսի փափաքն օգո՞ւտ է մարդոյ։ հարց·

Օգուտ է յոյժ, զի թէ ելանիցէ ’ի որբոյ, և ջերմեռանդօրէն փափագօղն կարէ հաճասարել պատ·

ւասել արդեամբ, ոչ այն որ
ստոյգ ճաշակեսցէ զմարմին
տն. և ընդունել զնոյն շնոր
հն՝ զոր ընդունէր, եթէ իրա
ւապէս ճաշակէր զմարմին
Տն: զի շնորհն հաղորդու
թեն, ոչ պարգևի սոսկ ճաշակ
ման մարմնոյ Տն. այլ հաւա
տոյ, և ջերմեռանդութեան,
որով որ ճաշակէ զնա:
Հարց. Քանի՞ են որք խնդրին առ 'ի
ընդունել զշնորհս զայն ըղձա
կան հաղորդութեան:
Պատ. Երեք՝ առաջինն՝ հաւատն է,
որով որ ներգործաբար հա
ւատայ, զներկայութն Տն մե
րոյ, 'ի ներքոյ տեսակաց հացի
և գինւոյ մն անուցման հոգւոյ
մերոյ:

մերոյ։ Երկրորդ՝ կատարեալ ապաշխարութիւն, սակս մեղաց իրոց։ Երրորդ՝ մեծամեծ փափագ՝ աղօթիւք հանդերձ ընդունելոյ զայսպիսի մը սնուցումն մարմնոյ և Արեան Տ՟ն։ Քանզի կարէ ոք հաղորդիլ՝ ըստ ասացելոյ կարգին։ Յա՟մ ժամ, և մանաւանդ՝ քանզի արկանեացէ ՚ի գործ զերիս իրս վերոյ յիշեցեալս։

* *

ՊՐԱԿ ՎԵՑԵՐՈՐԴ։

Յաղագս տեսանելոյ շնորհք պատարագն [illegible]։

Վարդապետ՝ ասա ինձ, հաւ-
զի՞նչ իցէ պատարագն

Պատ. Պատարագն սահմանի անարեան զոհ Նորոյ ուխտի։ քանզի ոչ հրամանաւն ոչ՝ 'ի ներքոյ բնականի, և մովսիսականի օրինացն մատուցանէին Ած զպատարագ անասնոց առ 'ի նշանակել զգերամբարձ տէրութեն նր․ 'ի վր կենաց ըստեղծուածոց մարդկան. նոյնպէս 'ի ներքոյ օրինացն Քի զնոյն նշանակել․ ոչ մատուցանեմք Ած զանասունս, այլ զմարմին, և զարիւնն Քի, որ գնին 'ի ներքոյ տեսակաց հացի և գինւոյ՝ բանիւք սրբացութե։ և Քս իբրև ըզգառն՝ մատչի ոյ 'ի ձեռն քահանային։

Ո՞յր աղագաւ սեռապէս մատու հարց.
չի պատարագն ։

Վասն կենդանեաց՝ և ննջե պատ.
ցելոց մատչի ։

Ո՞րով դիտաւորութե՛ մատչի հարց.
վս կենդանեաց ։

Նախ՝ մատչի ՚ի գոհաբանու պատ.
թի, և ՚ի շնորհակալութի վս
բարեաց՝ ընդունեցելոց ՚յԱյ
Երկրորդ՝ մատչի ՚ի նշանաւո
րութի գերամեծարգ տէրու
թեն Այ ՚ի վր մեր ։ Երրորդ՝
մատչի վս մեղաց մերոց. քան
զի ոչ Այ քաղցրացաւ մարդ
կան պարգևելով զշնորհն
իւր նոցին, և հաշտիլ ընդ նս
չարչարանօք, և մահուամբ
Որդւոյ իւրոյ ։ Նոյնպէս ՚ի
ձեռն

ձեռն սրբոյ պատարագին, որ
է յիշատակ չարչարանաց՝ և
մահուանն Յ̅Ի Ք̅Ի՝ քաղց
րանայ ԱՅ՝ տալ մեզ զշնորհսն
իւր․ որով դառնայցեմք ՚ի
մեղաց մերոց։ Չորրորդ՝ մատ
չի առ ՚ի ընդունիլ ՚յԱՅ զինչ
որ պիտոյ իցէ թէ հոգւոյ՝
և թէ մարմնոյ․ թէ ՚ի կեանս
այս՝ թէ ՚ի հանդերձեալն․ զի
մի՛ պատահիցիմք անկանիլ ՚ի
մեղս․ այլ ազատիցիմք ՚ի պէս
պէս փորձանաց՝ որք սպառեն
զմեզ։

Հարց․ Ե՞ւ որո՞վ դիտաւորութեամբ
մատչի պատարագն վս̃ ննջե
ցելոց։

Պատ․ Մատչի ԱՅ իբրև վճարմունք

իմն վ՟ պարտուցն հոգւոց՝ որք գոն 'ի քաւարանին. զի զեր ծանիցին 'ի ժամանակաւոր տանջանաց իւրեաց:

Ո՟պ պարտէ՛ ջերմեռանդս հոգե- պէս տեսանել զպատարագն. Նախ՝ ձգելով 'ի մտաց զա՟մ կատ- հոգս աշխարհի: Երկրորդ՝ յի շելով և մտածելով զչորս դի տաւորութիւս, թէ որոց աղա գաւ մատչի պատարագն ա՟յ: Երրորդ՝ բաժանելով զժամա նակն պատարագին 'ի չորս ժամս, և յատուկ իւրաքանչիւ րոյ ժամու՝ խորհիլ զիղձս պատշաճաւորս նոցին: զոր օրինակ: Առաջին ժամն՝ եղի ցի իսկզբանէ պատարագին,

մինչև քահանայն վերաբերէ
զընծայսն. և յայնժամ զղջումն
սակս յանցանաց իւրոց պատշա
ճաւոր՝ ՚ի խղճէ. յորում պարտէ
քրիստոնեայ մարդոյն խորհիլ։
Երկրորդ ժամն՝ եղեցի ՚յըն
ծայքն մինչև ՚ի սրբազնագոր
ծութին հացի, և գինւոյ. և
յայնժամ պարտէ պարապիլ
՚ի խղճս խոնարհութե, և հը
պատակութե առաջի գերամ
բարձ տէրութեն այ։ Երրորդ
ժամն՝ եղեցի ՚ի սրբազնագոր
ծութէ հացի և գինւոյ՝ մինչև
՚ի ճաշակումն քահանային. և
յայնժամ խնդրեա ՚յԱյ՝ վր
ոերոյն ՚Տն զշնորհս պիտոյա
կանս հոգւոյ՝ և մարմնոյ, քեզ
և

Երնկերացքոց։ Զորորդ ժամն
պատարագին՝ սահմանեաց զնա
՚ի շաՃակմանէ քահանային
մինչև ցվերջն նր. և այնժամ
կրթեաց զքեզ՚ի յերգս շնորհա
կալութն՝ վն փրկութն քո՚ի
ձեռն վ.ի. և շնորհաց պար
գևեցելոյ քեզ մինչև ցայսօր. և
յետոյ ասա զհայր մեր եողջոյն

ԳԼՈՒԽ ԵՕԹԵՐՈՐԴ.

Յաղագս Սծածնի պահէն։ և վաւ
տորանէն որ բօղորէ տան։ և ընդգա
ծաղորէն.

սա՛ ինձ զի՞նչ էցէ հարց։
պահքն Ածածնի։
Պահքն

Պատ. Պսակն է արտաքերական իմն աղօթք. որ ներընդունէ՛ զմի հաւատամին՝ և վաթսուն երեք ողջոյն քեզ մարիամ իսկ և եօթն հայր մեր։

Հարց. Որո՞վ դիտաւորութեամբ սահմանեալ եղև այս աղօթքս 'ի սրբոց՝ և ընկալաւ 'յեկեղեցւոյ։

Պատ. Սահմանեցեալ եղև, վասն զի նովաւ յիշատակեմք զվաթսուն և երեք ամս. 'յորս Աստածինն ապրեցաւ 'ի յաշխարհս՝ և յիշելով զայս՝ ակնկալութիւն ունիմք, զի Աստածածինն պահպանեսցէ զմեզ 'ի կեանս այս զի մի՛ անկանիցիմք 'ի յորոգայթ սատանայի։

Հարց. Զի՞նչ իցէ վարդարանն որ

բօլոր

րօզար ասեն՝ պատմեա՛ ինձ։

Վարդարանն որ Րօզարն է՛ կարգեցեալ եղև 'ի սուրբոյն Դօ մենիկոսէ, և ներընդունի զհարիւր և յիսուն ողջոյն. և հնգետասան հայր մեր։ պատ

Որով մտօք և դիտաւորութ՟բ կարգեցեալ եղև Րօզարն ի սրբոյն Դօմինիկոսէ։ հարց

Կարգեցեալ եղև առ 'ի յիշատակել զհնգետասան տնօրէնութիւն Ք՟ի. և Ածածնին։ պատ

Որք են հնգետասան տնօրէնութիւնք այնոքիկ։ հարց

Հինգն՝ անուանին տնօրէնութիւնք. Ուրախութե. և են այսոքիկ՝ Աւետիսն հրեշտակապետին։ Տեսութիւնն Եղիսաբեթի պատ

Իշխանութեն։ Ծնունդն յինքն։
Տ̃ն ընդ յառաւօտն։ Տրամաբա
նիլն յն երկոտասանամեայ
՚ի տաճարին։ Հինգն անուա
նին տնօրէնութիւք չարչարա
նայն Ք.ի. և են այսոքիկ՝
Աղօթելն Յի ՚ի պարտէզն։
Գ.ան հարկանիլն։ Փշոք պսա
կիլն։ Բառնալն խաչին։ և
յետ սոցա Խաչելութին։
Եւ հինգն անուանին տնօ
րէնութիք փառաց՝ և են այ
սոքիկ. Յարութիւնն քի։
Համբարձումն նր։ Իջումն
Սգւոյն սրբոյ։ Վերափոխու
մն տ̃ծածնին։ Եւ պսակումն
նորա երկնի զթագուհի երկ
նի, և երկրի։

Օ ինչ

Զի՞նչ օգուտ է մարդոյ Ռօ- Հարց.
զար ասելն։
Նախ ով որ արտաբերէ զՌօ Պատ.
զարն ՚յամ շաբաթոջ մասնա-
կից լինի ամ բարեգործու-
թեանց կարգին սրբոյ Տօմինի-
կոսի։ Երկրորդ՝ ամ աւուր
՚յորում եկեղեցի տօնախմբէ
զմի խորհուրդ Ռօզարին, և
թէ ՚ի նոյն աւուրն խոստո-
վանի զմեղս իւր, և Ճաշակէ
զմարմին Տ՟ն ընդունի զկա-
տարեալ ներողութիւն։
Պատմեա ինձ. զի՞նչ իցէ Հարց.
Ըսգաբուլարն։
Ըսգաբուլարն է հանդերձ Պատ.
իմն, զոր ոք զգենու. ՚ի փառս
Ածածնի սրբուհւոյ կուսին
Մարիամու։ Աչ

Հարց. Ո՞ր ըսգաբուլարն ան․ Ճանի
հանդերձ սրբուհւոյ կուսին ։

Պատ. Անուանի հանդերձ սրբուհ
ւոյ կուսին. զի սահմանեալ
եղև 'ի սրբուհւոյ կուսէն. և
զի խոստացաւ Աստուածածին հո
վանաւ իւրով պահպանել
զայնոսիկ՝ որք զգենուն զհան
դերձս զայս ։

Հարց. Սա՛ ինձ յատուկ՝ թէ զի՞նչ
օգուտ իցէ զգենուլն և զպա
հելն հանդերձիս այսորիկ ։

Պատ. Նախ՝ թէ որք զգենու, ազատի
'ի բազում վտանգաց հոգւոյ,
և մարմնոյ ։ Երկրորդ՝ հաղորդ
լինի ամենից արդեանց՝ Կար
մելիդանի կարգի, և շնորհաց
սպարգևեցելոց նմա 'ի յեկեղե
ցւոյ

ցւոյ սրբոյ. ուստի քանիցսան
գամ կարգն այն ընդունի
յԵկեղեցւոյ սրբոյ զներողու-
թի, այնքան անգամ եւ զզե-
ցօղն հանդերձի այնորիկ՝ ընդ-
ունի եւ զնմ̃. Եթէ 'ի նոյն
աւուրն խոստովան առնիցէ
զմեղս իւր. եւ ճաշակիցէ ըզ
մարմին տ̃ն:

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹ ԵՐՈՐԴ.

Յաղագս Ներողութեանց.

Ի՞նչ իցէ ներողու- հարց.
թի̃ն ասա ինձ:

Ներողութիւնն է, պատ.
արձակումն

արձակումն 'ի պատժոց՝ զորս
մարդիք պարտին կրել՝ կամ
'ի կեանս այս, և կամ 'ի Քաւ-
ւարանն. վ֊ն Թողեցելոց մե-
ղաց իւրեանց ։

Հարց. Քանի՞ են ազգ Ներողու-
թեանց ասա՛ ինձ ։

Պատ. Բազումք են ազգ Ներողու-
թեցն. քանզի ոմանք ասին
Ներողութիւնք բազմաց ա-
ւուրց՝ կամ ամաց ։ ոմանք ասին
Ներողութիւնք քառասնաւորա-
կանք ։ ոմանք լիակատար. լիա-
կատարագոյն. լիակատարա-
գունեղ ։

Հարց. Զի՞նչ իցեն Ներողութիւնք
քառասնաւորականք ։

Պատ. Այնոքիկ են Ներողութիւնք
քառասնաւո

քառասնաՀօրականք. որովք մարդ՝ այնքան վճարէ այ՝ վն պարտուց մեղաց իւրոց. որքան վճարէր վն նոյին. եթէ 'ի բազումամնուրս, կամ ամս. և կամ քառասնաՀօրականս պաՀէցէր զպաՀս՝ և զծոմս պատուիրեցեալս՚յեկեղեցւոյ:

Ասա՛ թէ զի՞նչ իցէ լիակատար ներողութիւնն: Հարց.

Այն է՛ լիակատար ներողութիւնն. որով մարդ՝ այնքան վճարէ ԱԾ. որքան վճարէր եթէ կատարիցէր զամ ապաշխարանս. զորքանս քաՀանայն կարէ Հրամայել վն խոստովանեցելոց մեղաց: Պատ.

Ասա՛ զի՞նչ իցէ՛ լիակատա Հարց.

րագոյն

րագոյն ներողութիւնն ։

պատ․ Այն է լիակատարագոյն նե
րողութին․ որով մարդ այն
քան վճարէ այ̃․ որքան վճա
րէր եթէ կատարիցէր զա
պաշխարանս զորքան կարէ
հրամայել եկեղեցի․ վա̃ գոր
ծեցելոց մեղաց ։

հարց․ Ասա՛ զի՞նչ է ներողութիւն
լիակատարագունեղ ։

պատ․ Այն է ներողութին լիակատա
րագունեղ․ որով մարդ այն
քան վճարէ Այ̃․ որքան
պարտէր վճարել՝ զի ազատի
ցէր ամենայն ՚ի պատժոց․
զորս կրելոց էր ա̃ արդար իրա
ւանցն Այ̃ ։ Եւ այս լիակա
տարագունեղ ներողութիւնն

յայժ

յոյժ մեծագունեղ է. զի ոչ շնորհի բազում անգամ այլ միայն 'ի հնե. տարին մի անգամ. կամ թէ 'ի մեծի հարկաւորութեն եկեղեցւոյ՝ եւ այսաւի այլով անուամբ. սուրբ Տարի. կամ տարի ողորմութեն. կամ տարի թողութեն.

Մի թէ գոն 'ի ձեռն եկեղեցւոյ վճարմունք, որովք կարեմք վաղվաղակի վճարել Այ. վասն պարտաւորութեն պատժոց մեղաց մերոց. Հարց.

Այո քանզի գոն 'յեկեղեցւոյ՝ բաւական իսկ, և առաւելագոյն վճարմունք. որքան և պիտոյ իցէ մեզ՝ առ 'ի վճարել այ, վս պարտաւորութեն պատժոց Պատ.

պատժոց մերոց և ամենից
մարդկանց · որով հետև գոն
'ի նմա արդիւնք Ք-ի, սրբուհ
ւոյ Ա՟ծածնին, Առաքելոց՝
Մարգարէից՝ Մարտիրոսաց.
և ամենից Սրբոց · որք ապաշ
խարեցին, և չարչարեցան՝ յաշ
խարհիս յայս · թէպէտ ոչ ու
նէին պարտաւորութին պատ
ժոյ ումեք արդարև եհաս նց
վարձ չարչարանաց · ոպ ասաց
հրեշտակն Յօհաննու տես
լեանն : Զօգան գործք իւ
րեանց զհետ նոցին : սակայն
ոչ չօգան ըստ ա՟մ զօրութեց.
զորս ունէին վճարելոյ՝ զի
ոչ գոյր նց պարտաւորութե
պատժոյ միոյ · ուրեմն վասն
հաղորդու

հաղորդութեն։ Այս զօրութն
բարեաց գործոց՝ որ գոյ 'ի
մէջ հաւատացելոց՝ միաց 'ի
՚յեկեղեցւոջ զի շահաւորեսցի
'ի յայլոց կարօտեցելոց։
Ո՛վ բանայ զգանձն զայն, հարց։
և բաժանէ հաւատացելոց։
Սրբազան փափն որ է փո պատ։
խանորդ Քրի, և յաջորդ որ
բոյն Պետրոսի առաքելոյն.
զի ոչ ետ Քս զբանալիս 'ի
ձեռն Պետրոսի առաքելոյն.
Նոյնպէս եւ յաջորդաց նր̃,
ասելով՝ զոր արձակեսցես երկ
րի, եղիցի արձակեալ 'յերկինս։
Սրբազան փափն Կլեմէս մե հարց։
տասներորդ՝ որ այժմ նըս
տեալ է 'յաթոռն Պետրոսի
առաքելոյն

առաքելոյն զներողութ՟ն ինչ՝
շնորհեաց հաճոյացելոյ թէ ո՛չ։
պատ. Զբազումս, և զպէսպէս ներո
ղութիս շնորհեաց՝ առելով այսմ։
Ով որ սովորիցէ ասել՝ գոնէ
մի անգամ 'ի շաբաթու ըզ
պսակ Տ՟ն։ կամ Ա՟ծածնին։
կամ զվարդարանն կամ զեր
րորդ մասն նորին. կամ զէ.
սաղմոսն ապաշխարականս. կամ
սովորիցէ ուսուցանել՝ զքրիս
տոնէական վարդապետութ՟ն։
կամ լսել զպատարագս. կամ
պատարագել գոլով 'Ք՟ահա
նայ. եթէ Ճշմարտապէս
զղջացեալ՝ և խոստովանեցեալ
խոստովանահօրն փորձեցելոյ
'ի յառաջնորդէ. հաղորդես

ցի ՚ի յիւրաքանչիւրում ստո
րագրեցելոյ աւուրց՝ այսինքն.
՚ի Ծննդեան Տն ։ ՚ի Յայտ
նութեն ։ ՚ի Յարութեան ։ ՚ի
Համբարձման ։ ՚ի Պենտեկոս
տէի ։ ՚ի տօնի ամենասրբոյ
Երրորդութեն ։ և մարմնոյ և
արեան Տն · ՚ի տօնի Տն ընդ
առաջի ։ Աւետման ։ Վերա
փոխման ։ և Ծննդեան ամէն
երանեցեալ կուսին ։ և Ծնըն
դեան սրբոյն Յովհաննու մկրտ
չին · ՚ի տօնի սրբոց առաքե
լոցն Պետրոսի, և Պօղոսի ·
Անդրէի · Յակոբու · Յով
հաննու · Թովմայի · Փիլիպ
պոսի · և Յակոբու · Բարթո
ղիմէոսի · Մատթէոսի · Սիմոնի ·
և

և Յուդայի· Մատաթիայի·
որդւոյն Յովսեփայ ա̃ծահօրն.
և տօնի ամենից Սրբոց: և
ջերմեռանդաբար աղօթեսցէ
առ Ա̃ծ վ̃ն բնաջնջութեան
հերետիկոսութեց, և հերձո
ւածողութեանց: վ̃ն ա̃ճման
ուղղափառ հաւատոյ: վ̃ն խա
ղաղութե. և միաբանութե
իշխանաց քրիստոնէից: և վ̃ն
այլոց պիտոյից սրբոյ Եկեղե
ցւոյ. 'ի նմին աւուր ընտա
ցի զթողութիւն ամենից մե
ղաց իւրոց. և զլիակատար
ներողութիւն:

Ով ոք առնիցէ 'ի այլ տօնս
Տ̃ն· կամ ա̃մն երանեցեալ
կուսին. իւրաքանչիւրում ա-
սացելոց

տացելոց ա՛ուրց ըստասցի
զեօթն ամս, և զայնքանս. քա
ռասնա՛որականս Ներողութ ։
և առնելով զնոյնս խուրաքան
չիւրում կիրակէի, կամ այլում
տօնի տարոյ՝ ըստասցի զհինգ
ամս և զայնքանս քառասնա
կանս ։ և առնելով այլում ա՛
ուր տարոյ․ ըստասցի զհա
րիւր ա՛ուրս Ներողութե ։
Որ ոք 'ի կէտ մահուան յանձն
առնիցէ Ջերմեռանդաբար այ̃
զհոգի իւր, կարդալով զա
նուն Յ̃Ի բերանով. կամ ոչ
կարելով. սրտիւ գոլով ճշմար
տապէս զղջացեալ՝ և ոչ 'ի
վերն խոստովանեցեալ. և հա
ղորդեցեալ. կամ ոչ կարելով,
գոնէ

գոնէ կատարելապէս զղջացեալ՝ ըստասցի զթողութիւն ամենից մեղաց իւրոց. և զլիակատար ներողութիւն։

Որ ոք այց ելանիցէ բանտարկելոց՝ կամ հիւանդաց՝ հիւանդանոցաց, սատարելով և օգնելով ն̃ց ոմամբ գործով՝ բարեպաշտականաւ կամ 'ի եկեղեցւոջ ուսուցանիցէ ըզքրիստոնէական վարդապետութի̃ն. կամ 'ի տան ազգականաց՝ որդւոց կամ ծնողաց՝ կամ ծառայից՝ 'յա̃մ անգամ ըստասցի երկերիւր աւուրս՝ ներողութեան։

Որ ոք սովորիցէ, գոնէ մի անգամ 'ի շաբաթոջ ասել ըզպսակ.

պսակ. կամ զվարդարան.
կամ զեօթն ապաշխարական
սաղմոսն, հանդերձ լիթա
նիայիւք. և աղաչանօք իւրով
ըստասցի յայնմիկ աւուրն՝
(յորում զայս ասասցէ) հա
րիւր աւուրս ներողութեն։
Ով որ առ հնչիւն զանկակի
ուրուք եկեղեցւոյ 'յառաւօ
տու կամ 'յերեկոյի. կամ 'ի
կէս աւուր՝ ասիցէ զսովորա
կան զաղաչանս հրեշտակ տն
և այլն։ կամ զայս ոչ գիտե
լով զմին հայր մեր, և զմին
ողջոյն քեզ Մարիամ (ասաս
ցէ) ըստասցի զհարիւր աւ
ուրս ներողութեն։
Ով որ 'ի յաւուր ուրբաթու

մտածիցէ ջերմեռանդաբար
զչարչարանս՝ և զմահ Յի̅ Քի̅
Տ̅ն մերոյ. և ասիցէ երեք
անգամ զՀայր մեր. և ողջոյն
քեզ մարիամ. յաճուրն այն
միկ՝ ընտասցի զհարիւր աւ
ուրս ներողութեան։

Ով որ Ճշմարտապէս զղջա
ցեալ ՚ի մեղաց իւրոց հան
դերձ հաստատնով առաջա
դրութ̅ք. ուղղելոյ զինքն,
առնիցէ զքննութիւն խղճի
մտաց՝ և ասիցէ ջերմեռան
դաբար երեք անգամ զՀայր
մեր. և զողջոյն քեզ մարիամ.
կամ ՚ի պատիւ ամենաս̃բ եր
րորդութեանն, նմանապէս
ասիցէ երեք անգամ զՀայր
մեր,

մեր, և ողջոյն քեզ Մարիամ
կամ 'ի յիշատակ հնգից վիրաց
Յի Քի, զհինգ հայր մեր. և
ողջոյն քեզ մարիամ ընթասցէ
զհարիւր աճուրս ներողութեն ։
Ով ոք ունիցի զմին խաչելութն,
զխաչ. կամ օրհնեցեալ սրբա
զան պատկեր 'ի սենեկի իւ
րում, կամ 'ի այլում վայելուչ
տեղւոջ տան. ուր կայցէ, և
լցուցանիցէ զվերոյ ասացեալ
իրս. սակայն առնելով զնա
խագրեցեալ աղօթս առաջի
ասացեալ խաչելութն. խաչի,
կամ պատկերի. ընթասցի վե
րահայեցողականապէս զներո
ղութիւնս ։

ՎԵՐՋ ։